

Gelişimsel Olarak Çocuklarda Ölüm Algısı

YAŞ ARALIĞI	ÖLÜM ALGISI
0-2 YAŞ	Bu dönemdeki çocuklar ölümü algılayamaz ama ölen kişinin yokluğunu hissederler. Çocukta artan huzursuzluk ve ağlama görülebilir.
2-6 YAŞ	Ölümün üzüntü veren bir durum olduğu anlaşılır ama ölümün kalıcı bir durum olduğu algılanmaz. Çocukta "Ölen kişi geri gelebilir veya hala bazı yaşam fonksiyonları gösterir" algısı söz konusu olabilir. Örneğin; ölen kişinin mezarda hala nefes alabileceğini düşünebilirler.
6-11 YAŞ	Ölümün somut yönleri anlaşılır ama ölümü soyut olarak anlamakta güçlük yaşarlar. Ölümün herkesin başına geldiğini anlamakta güçlük yaşarlar. Örneğin, yaşlı insanlar ölüyor veya kötü insanlar ölüyor gibi düşünebilirler.
11-18 YAŞ	Yetişkinler gibi ölümü daha gerçekçi bir şekilde algırlar.

Küçük çocuklar gelişim özelliklerinden dolayı ölümün sürekli ve geri dönülmez olduğunu, ölen kişilerin yaşam fonksiyonlarını yerine getiremediklerini anlamakta güçlük yaşarlar. Bu nedenle bakımverenler çok iyi açıklamalar yaparsalar da çocuklar ölüm ile ilgili soruları tekrar tekrar sorabilirler. Bu soruları karşısında çocuklarınıza sabırla cevap vermeniz önemlidir.

Gelişim Dönemlerine Göre Çocuklara/Ergenlere Ölümü Anlatmak

- Çocuğunuza tamıdığı birinin bilgi vermesi yerine ailesinden, tanıdığı ve güvendiği birinin bilgi vermesi daha iyi olacaktır. Ancak bu tarz konuşmaları gerçekleştirmek hiç de kolay olmayacağı için çocukla kayıp hakkında konuşmadan önce bir durun... nefes alın... kendinizi sakinleştiriniz.
- Çocuğunuza açıklama yapmadan önce ne söylemek istediğinizi ve çocuğunuzun açıklamalarınızı nasıl anlayabileceği üzerine düşününüz.
- Sakin ve sessiz bir ortamda açıklama yapmaya çalışınız.
- Açık ve net olunuz. Kullandığınız kelimeleri çocuğunuz anlayabileceği şekilde seçiniz.
- Bilgi verirken dürüst olunuz, yalan söylemeyiniz.
- Çocuğunuzun sorduğu sorunun cevabını bilmiyorsanız "bilmiyorum" deyiniz.
- Çocuğunuzun gelişimsel özelliklerine, ihtiyacına göre bilgi veriniz.
- Çocuğunuza sevdiği kişinin öldüğünü net bir şekilde ifade ediniz. Özellikle küçük çocuklar için "derin bir uykuda", "melek oldu" veya "onu kaybettik" gibi ifadelerden kaçınınız.
- "Ölüm sürekli ve geri dönülmezdir. Ölüm işlevsizliktir." mesajlarının çocuğunuza ulaştığından emin olunuz.
- Çocuğunuzun duygularını ifade etmesine izin veriniz ve onu dinleyiniz. "Ben de üzgünüm." gibi ifadelerle kendi duygunuzu da paylaşabilirsiniz.
- Açıklamanızdan sonra çocuğunuzun farklı tepkiler verebilir. Bu tepkilere hazırlıklı olunuz.
- Çocuğunuza onu çok sevdiğinizi ve ne zaman isterse konuşmak isteyeceğinizi söyleyebilirsiniz.

2-6 Yaş İçin Örnek Açıklama

- Bebeklerin doğması, ağaçların üzerinde yeşil yaprakların oluşması, güzel çiçeklerin açması bunlar çok harika olaylar değil mi? Ancak bazen de yaşadığımız şeyler üzücü olabilir; yaz bitince yapraklar sararıp, ağaçlardan düşüncü ya da hayvanlar ölüncü...

- Maalesef bugün sana benim de üzüldüğüm bir haber vereceğim. Deprem olduktan sonra deprem anında çok korktuğunu söylemişsin ya kuşumuz da çok korkmuş. Evimizin sağlam olduğunu öğrenir öğrenmez evimize gitmiş ve onun baygın halde olduğunu gördüm. Kuşumuzu hemen veterinerine götürdüm. Veteriner onu tedavi etmeye çalıştı ama maalesef kuşumuz öldü. Veteriner muhabbet kuşlarının deprem anındaki gücünü ve sarsıntıdan korkarak ölebildiklerini söyledi. Kuşumuz artık acıkıyor, hareket etmiyor ve ses çıkarmıyor. Kuşumuz ölmüş olsa da onu hep hatırlayacağız. .

6-11 Yaş İçin Örnek Açıklama

- Yavrucuğum sana üzüldüğüm bir haberi vermek zorundayım. Bildiğin gibi bizim evimizde gibi depremden bazı binalar etkilenmedi ama sağlam olmayan binalar maalesef yıkıldı. Teyzenin evi de sağlam olmadığı için yıkıldı. Teyzen de bu nedenle öldü. Teyzen artık yanımızda olmasa da her zaman benim teyzen ve benim de kız kardeşim olarak kalacak... Onu hiç unutmuyacağım.

